

การจัดบริการให้นักเรียนที่ขาดแคลนได้รับประทานอาหารกลางวันอย่างทั่วถึง การเจริญเติบโตของนักเรียนเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานกระทรวงสาธารณสุข

6. การรายงานผล

ผู้วิจัยได้ดำเนินงานในขั้นการการรายงานผล ได้แก่ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำรายงานโครงการ การประชุมคณะกรรมการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานโครงการ จัดทำรายงานผลการประเมินโครงการอาหารกลางวัน การจัดประชุมเพื่อสรุปปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันต่อไป การจัดนิทรรศการเพื่อเผยแพร่ผลการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน การนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาโครงการอาหารกลางวัน การรายงานข้อมูลจำนวนนักเรียนที่มีปัญหาทางโภชนาการ มีการรายงานนักเรียนที่มีความขาดแคลน มีการรายงานฐานะทางการเงิน เงินทุนหมุนเวียนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ มีการรายงานการใช้จ่ายงบประมาณตามกำหนด

อภิปรายผล

การพัฒนาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนบ้านโคกสูง อำเภอขุขันธ์จังหวัดศรีสะเกษ ได้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ประกอบด้วย 4 กระบวนการ ดังนี้ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติการ (Action) การสังเกต (Observation) การสะท้อนผล (Reflection) ในการดำเนินงานพัฒนาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันมีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. การสำรวจข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน

ผู้วิจัยได้ดำเนินงานในขั้นการสำรวจข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ได้แก่ การพิจารณาแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวัน การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวันจากคณะครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล สภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของโรงเรียน สำรวจความเพียงพอของบุคลากรที่รับผิดชอบในการดำเนินโครงการอาหารกลางวัน การศึกษาสภาพความเหมาะสมของอาคารสถานที่ การศึกษาสภาพของวัสดุที่ใช้ในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน

จากการดำเนินการดังกล่าวทำให้ทราบถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานปัจจุบัน ปัญหา โดยข้อมูลสารสนเทศโรงเรียนบ้านโคกสูง อำเภอขุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ปีการศึกษา 2554 ระบุว่า มีนักเรียนทั้งหมดจำนวน 292 คน มีนักเรียนที่มีสภาวะขาดแคลนอาหารกลางวันทั้งสิ้นจำนวน 263 คน และมีนักเรียนที่มีภาวะโภชนาการต่ำกว่าเกณฑ์ (เกณฑ์อ้างอิงน้ำหนักส่วนสูงเพื่อประเมินภาวะโภชนาการของเด็กไทย กระทรวงสาธารณสุข. 2543) โดยมีนักเรียนที่น้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์จำนวน 33 คน มีนักเรียนที่มีส่วนสูงต่ำกว่าเกณฑ์จำนวน 34 คน (สมุดบันทึกสุขภาพนักเรียนประจำปีการศึกษา 2553) ซึ่งปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่จำเป็นจะต้องแก้ไข เพื่อให้ นักเรียนได้รับอาหารกลางวันที่มีคุณภาพถูกต้องหลักโภชนาการ และเพื่อให้ นักเรียนมีภาวะโภชนาการปกติทุกคน นอกจากนี้ นักเรียนจะมีปัญหาทางด้านโภชนาการแล้ว จากการสำรวจยังแสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนโรงเรียนบ้านโคกสูง ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน โครงการอาหารกลางวันยังขาดความรู้ความเข้าใจ ในความจำเป็นของการดำเนินโครงการอาหารกลางวันอย่างเป็นระบบ บริหารงานแบบไม่มีเป้าหมาย ทำให้การดำเนินงานที่ผ่านมาไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร จึงส่งผลไปยังนักเรียนมีปัญหาทางด้านโภชนาการ เมื่อผู้วิจัย ได้ทราบข้อมูลแล้วจึง ได้มีการดำเนินการพัฒนาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในขั้นต่อไป

2. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการ

ผู้วิจัยได้ดำเนินงานในขั้นการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการ ได้แก่ มีการจัดตั้งคณะกรรมการทำงานในการจัดทำโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษา มีการประชุมชี้แจงเพื่อให้ทุกฝ่ายได้เห็นความสำคัญและเข้าใจในจุดมุ่งหมายของการจัดโครงการอาหารกลางวัน ในสถานศึกษา มีการประชุมชี้แจงให้ข่าวสารความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวันให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ มีการจัดทำโครงการอาหารกลางวันตลอดปีการศึกษา มีการนำข้อตกลงในที่ประชุมไปปฏิบัติ มีการประชุมปรึกษาหารือระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหาในการดำเนินงาน มีการกำหนดกิจกรรมโครงการอาหารกลางวันให้สอดคล้องกับกิจกรรมชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีการบันทึกรายงานการประชุมไว้เป็นลายลักษณ์อักษรและถูกต้อง มีการจัดครูให้มีเวลาปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม มีการขอความร่วมมือจากกลุ่มบุคคลอาชีพต่าง ๆ ในท้องถิ่น

ผู้วิจัยปฏิบัติงานในตำแหน่งครู ปฏิบัติหน้าที่เจ้าหน้าที่อาหารกลางวัน ซึ่งมีหน้าที่ในการดูแล จัดการงานโครงการอาหารกลางวัน ได้มีการปรึกษาหารือเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน โดยได้มีการจัดประชุม เพื่อให้ครู ได้มีความรู้ ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของงานและทำให้งานมีประสิทธิภาพ โดยให้ผู้บริหารเป็นผู้ดำเนินการประชุมทำความเข้าใจแก่ครูในโรงเรียนเนื่องจากผู้บริหารส่วนใหญ่

เข้าใจวัตถุประสงค์ ความเป็นมา ความสำคัญและความจำเป็นของโครงการ ตลอดจนชี้แจงรายละเอียดของโครงการให้แก่ครูในโรงเรียนทราบ ดำเนินการออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ที่ระบุหน้าที่บทบาทที่ต้องปฏิบัติตามหน้าที่ของแต่ละคน โดยชัดเจน ทำให้ครูผู้รับคำสั่งสามารถปฏิบัติตามคำสั่งที่ได้รับมอบหมายได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน สามารถประสบความสำเร็จต่อไปได้

3. วางแผนดำเนินงาน

ผู้วิจัยได้ดำเนินงานในขั้นการวางแผนงาน ได้แก่ การนำข้อมูลมาใช้ ประกอบการจัดทำโครงการอาหารกลางวัน การกำหนดบุคลากรผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน การให้คณะครูอาจารย์มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน การกำหนดกรอบการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน การกำหนดแผนงานโครงการอาหารกลางวันให้มีความยืดหยุ่นสามารถปรับได้ตามความเหมาะสม การกำหนดบทบาทหน้าที่และแบ่งงานให้บุคลากร การจัดทำแผนปฏิบัติการของโครงการอาหารกลางวัน การจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน การให้ครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันมีเวลาเพียงพอในการปฏิบัติงาน การจัดระบบควบคุมการใช้จ่ายเงินโครงการอาหารกลางวัน

หลังจากที่ได้ดำเนินงานในการวางแผนขั้นต้นแล้ว ทำให้เกิดการต่อเนื่องในการดำเนินงาน มีการกำหนดกรอบการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานช่วยกันกำหนดนโยบาย ร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูล จนทราบถึงแนวทางในการดำเนินงานที่ถูกต้องและชัดเจน วางแผนโดยใช้หลักการ PDCA คือเมื่อดำเนินงานไปแล้วก็จะมีการตรวจสอบตรวจสอบอยู่เสมอ และได้มีความเห็นร่วมกันว่า เห็นสมควรที่จะไปศึกษาดูงานในสถานศึกษาอื่นที่มีการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันอย่างเป็นระบบ ซึ่งจากการปรึกษาหารือกันได้ข้อสรุปว่าจะไปดูงานที่ โรงเรียนบ้านหนองเหล็ก (กองทัพบกอุปถัมภ์) อำเภอบัวเชด จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีการดำเนินงานจนผ่านการประเมินโรงเรียนรางวัล โรงเรียนพระราชทาน ในระดับโรงเรียนขนาดเล็ก เมื่อปีการศึกษา 2554

4. ดำเนินการตามแผนที่วางไว้

ผู้วิจัยได้ดำเนินงานในขั้นการดำเนินการตามแผนที่วางไว้ ได้แก่ การดำเนินงานตามนโยบายเป้าหมายของโครงการอาหารกลางวัน มีการนิเทศการดำเนินงานตามโครงการอาหารกลางวัน อย่างมีระบบและสม่ำเสมอ มีการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามปฏิทินที่กำหนดไว้ มีการนำโครงการอาหารกลางวันไปปฏิบัติ มีการบูรณาการจัดกิจกรรมการเรียน

การสอนเพื่ออาหารกลางวัน มีอาหารที่มีคุณภาพและปริมาณเพียงพอ มีการทำความสะอาด สถานที่อุปกรณ์ต่าง ๆ ในการดำเนินงานตามโครงการ การเก็บบำรุงรักษาเครื่องมือเครื่องใช้ใน การดำเนินงานตามโครงการ มีการจัดทำเอกสารทางการเงินเกี่ยวกับโครงการเป็นระบบถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน มีการตรวจสอบเกี่ยวกับบัญชีและการเงินของโครงการอาหารกลางวันของ สถานศึกษา

ผลจากการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ ทำให้การดำเนินงานโครงการ อาหารกลางวันของโรงเรียนบ้านโคกสูง เป็นระบบมากขึ้นมีการนิเทศติดตามผลอยู่ตลอด ต่อเนื่อง และจากการที่ได้ไปศึกษาดูงาน โรงเรียนที่จัดกิจกรรมการเกษตรเพื่อโครงการอาหาร กลางวันที่ประสบความสำเร็จ คือที่โรงเรียนบ้านหนองเหล็ก (กองทัพบกอุปถัมภ์) อำเภอ บัวเขต จังหวัดสุรินทร์ โดยการศึกษาดูงานในส่วนที่เกี่ยวข้อง ที่ส่งเสริมงานโครงการอาหาร กลางวัน ในวันที่ 14 พฤศจิกายน 2554 หลังจากการศึกษาดูงานแล้วพบว่า กลุ่มเป้าหมาย หรือครูผู้สอนโรงเรียนบ้านโคกสูง จำนวน 17 คน และ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 13 คน รวม 30 คน เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนา ได้รับความรู้ความเข้าใจการดำเนินงาน โครงการอาหารกลางวันอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจาก การสำรวจข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการ ดำเนินงาน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินโครงการ วางแผนการดำเนินงานจากนั้นก็มีการ ดำเนินการตามแผนที่วางไว้ และเมื่อดำเนินการตามแผนเสร็จก็มีการประเมินโครงการว่าได้ผล เป็นอย่างไรสุดท้ายก็คือการรายงานผลการดำเนินงาน นอกจากการดำเนินงานที่เป็นระบบแบบ แผนแล้ว ยังปรับใช้กระบวนการเรียนการสอนมาประยุกต์ ให้เข้ากับหลักสูตร นำมาใช้ใน แผนงานดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันอีกด้วย คือ การเพิ่มผลผลิต วัตถุประสงค์ ที่ถูก นำมาใช้ในการประกอบอาหารต้องสะอาด มีคุณภาพ ปลอดภัย มีจำนวนที่เพียงพอต่อ การประกอบอาหาร โดยโรงเรียนบ้านหนองเหล็ก (กองทัพบกอุปถัมภ์) ได้ใช้กระบวนการ เรียนการสอนวิชาเกษตร นำนักเรียนปลูกผักสวนครัวตามฤดูกาลเพื่อใช้ในการประกอบอาหาร กลางวัน ทำให้นักเรียนรู้สึกภูมิใจในผลงานของตนเองที่ปลูก ปลูกแล้วได้นำมารับประทานเอง ส่งผลไปรับประทานอาหารได้มากขึ้น เกิดทัศนคติที่ดีในการรับประทานอาหาร สามารถเลือก ปลูกผักที่ต้องการรับประทานได้เอง ซึ่งการปลูกผักนี้ถูกนำมาใช้ปรับปรุงพัฒนาการปลูกผัก ภายในโรงเรียนบ้านโคกสูงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สามารถนำผลผลิตที่ได้มาใช้ในการ ประกอบอาหารกลางวันได้ ช่วยลดต้นทุนในการจัดซื้อ วัตถุประสงค์ในการประกอบอาหาร กลางวันได้พอสมควร นอกจากจะประหยัดงบประมาณแล้วยังสามารถฝึกให้นักเรียนเกิด ทัศนคติในการปลูกผักแล้วนำมารับประทานได้ ได้นำความรู้นี้ไปใช้ต่อบ้านของนักเรียนได้อีก

ด้วย และจากผลของการดูงานนี้ได้ทำให้มีข้อมูลในการพัฒนาและเห็นสภาพจริงที่ปรากฏและ เป็นตัวอย่างที่ดีในการนำมาปรับปรุงงานโครงการอาหารกลางวัน ครู นักเรียนมีความ กระตือรือร้นที่จะทำงานในความรับผิดชอบของตนและสนใจสอบถามการทำงานด้วยความ สนใจ เป็นการทำงานร่วมกันของทุกฝ่ายอย่างแท้จริง

5. การประเมินผล โครงการ

ผู้วิจัยได้ดำเนินงานในขั้นการประเมินผลโครงการ ได้แก่ มีการสร้าง เครื่องมือที่มีคุณภาพเพื่อใช้สำหรับประเมินผล มีการกำหนดวิธีการและเกณฑ์การประเมินผล ให้สอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมายของโครงการ อาหารกลางวัน มีการประเมินผลการ ดำเนินงานครอบคลุมทั้งปัจจัยและกระบวนการผลิตที่กำหนดไว้ มีการให้ผู้บริหาร ครูและผู้ที่ มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ มีการนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ เปรียบเทียบกับเกณฑ์เป้าหมายที่กำหนดไว้ มีการประเมินผลการมีเจตคติที่ดีของนักเรียนที่มี ต่อโครงการอาหารกลางวัน มีการประเมินผลปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานโครงการ อาหารกลางวัน มีการประชุมผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อสรุปผลการประเมินผลเมื่อสิ้นโครงการ มี การจัดบริการให้นักเรียนที่ขาดแคลนได้รับประทานอาหารกลางวันอย่างทั่วถึง การ เจริญเติบโตของนักเรียนเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานกระทรวงสาธารณสุข

ผลการดำเนินการประเมินผลโครงการ ทำให้เราทราบถึงข้อมูล การ ดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค และผลที่ได้บังเกิดขึ้นกับตัวเด็กเองคือ นักเรียนได้รับอาหารที่มี คุณภาพ มีการจัดการที่ดี โดยผู้วิจัยได้ร่วมกันนำผลที่เกิดขึ้นมาวิเคราะห์ เปรียบเทียบเกณฑ์ เป้าหมายที่กำหนดไว้ มีการจัดการที่ดีมากขึ้น ส่งผลให้นักเรียนมีการเจริญเติบโตเป็นไปตาม เกณฑ์มาตรฐานกระทรวงสาธารณสุข

6. การรายงานผล

ผู้วิจัยได้ดำเนินงานในขั้นการการรายงานผล ได้แก่ มีการแต่งตั้ง คณะกรรมการจัดทำรายงานโครงการ การประชุมคณะกรรมการจัดทำรายงานผลการ ดำเนินงานโครงการ จัดทำรายงานผลการประเมินโครงการอาหารกลางวัน การจัดประชุมเพื่อ สรุปปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันต่อไป การจัด นิทรรศการเพื่อเผยแพร่ผลการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน การนำข้อมูลที่ได้จากการ ประเมินไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาโครงการอาหารกลางวัน การรายงานข้อมูลจำนวน นักเรียนที่มีปัญหาทางโภชนาการ มีการรายงานนักเรียนที่มีความขาดแคลน มีการรายงาน

ฐานะทางการเงิน เงินทุนหมุนเวียนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ มีการรายงานการใช้จ่ายงบประมาณตามกำหนด

เมื่อการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันตามขั้นตอนที่ผ่านมาข้างต้นแล้ว คณะทำงานที่ได้รับมอบหมายจากคำสั่งแต่งตั้ง ได้มีการรายงานผลการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน มีการนำข้อมูลที่ได้รับจากการประเมินมาใช้เป็นฐานข้อมูลเพื่อที่จะได้ทำรายงานผลไปยังผู้บริหารและแจ้งให้คณะทำงานทราบ เพื่อจะได้นำผลนั้น ๆ มาวิเคราะห์หาจุดด้อย เพื่อที่จะได้พัฒนาปรับปรุงแก้ไขต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การพัฒนาดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนพบว่า การให้ความรู้ความเข้าใจและให้ครูมีส่วนในการ รวบรวมปัญหา การวางแผน การปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในกิจกรรมพัฒนา จะช่วยให้กิจกรรมต่าง ๆ บรรลุผล

1.2 การดำเนินงานเกี่ยวกับการประยุกต์วิชาเกษตร ให้สามารถปฏิบัติได้จริง นำผลผลิตที่ได้มาใช้ในการประกอบอาหารกลางวัน พบว่า มีส่วนในการทำให้นักเรียนได้รับอาหารอย่างเพียงพอ ควรมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะทำให้นักเรียนได้รับประโยชน์ในแง่ปริมาณ

1.3 การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ควรที่จะมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ทำอย่างเป็นระบบ ตามขั้นตอนการพัฒนางานดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ทั้ง 6 ขั้นตอน

1.4 การประกอบอาหารของผู้ปกครองให้นักเรียน พบว่าเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู และผู้ปกครอง ดังนั้นควรใช้โอกาสลักษณะเดียวกันเพื่อพัฒนางานด้านอื่นที่สำคัญและเป็นปัญหา

2. ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง ความพึงพอใจของนักเรียนกับการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนประถมศึกษา

2.2 ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง การพัฒนาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันโดยชุมชนมีส่วนร่วม สำหรับโรงเรียนระดับประถมศึกษา